

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 32/06-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. augusta 2006 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť R. Č., bytom H., zastúpeného advokátom JUDr. R. C., T., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 160/97 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 160/97 porušil základné právo R. Č., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. R. Č. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Trnava p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. R. Č. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 8 196 Sk (slovom osem tisíc stodevät'desiat šesť slovenských korún), ktorú je Okresný súd Trnava p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. R. C., T., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. decembra 2005 doručená s'ťažnosť R. Č., bytom H. (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. R. C., T., ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a porušenie práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 160/97.

2. S'ťažovateľ okrem vyslovenia porušenia práv podľa označených článkov ústavy a dohovoru žiadal, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných priet'ahov, priznal mu finančné zadost'učinenie vo výške 150 000 Sk a uložil okresnému súdu povinnosť náhrady trov jeho právneho zastúpenia.

3. Ústavný súd 9. februára 2006 prijal s'ťažnosť s'ťažovateľa na ďalšie konanie uznesením č. k. I. ÚS 32/06-8.

4. Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Preto ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, lebo vzhľadom na charakter veci nemožno od ústneho pojednávania očakávať jej ďalšie objasnenie.

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti a k nej pripojených písomností, vyjadrení účastníkov konania a spisu okresného súdu sp. zn. 17 C 160/97 zistil nasledovný priebeh a stav konania:

A

Sťažovateľ spolu so svojou matkou, obaja bytom H. (ďalej aj „žalobcovia“), zastúpení advokátkou JUDr. D. Ž., H., žalobou podanou okresnému súdu 31. júla 1997 proti B. J., bytom H. (ďalej len „žalovaný“) a A., a. s., B., (ďalej len „žalovaná“) žiadali náhradu straty na zárobku pri invalidite a náhradu nákladov spojených s liečením (vzniknutých následkom ublíženia na zdraví pri dopravnej nehode spôsobenej žalovaným, ktorého zavinenie bolo preukázané v trestnom konaní).

Okresný súd 15. júna 1998 stanovil termín pojednávania na 15. júl 1998.

Žalobcovia 10. júla 1998 upravili petit žaloby (výšku požadovanej náhrady).

Pojednávanie konané 15. júla 1998 (sťažovateľ nebol prítomný) bolo po výsluchu účastníkov konania odročené na 7. september 1998.

Okresný súd 3. augusta 1998 upovedomil sťažovateľa, že bude vypočutý 12. augusta 1998 v mieste svojho bydliska.

Okresný súd 20. augusta 1998 požiadal Vojenskú akadémiu, L., (ďalej len „vojenská akadémia“) o podanie informácie o príjmoch sťažovateľa počas jeho štúdia.

Žalovaná 8. júla 1998 predložila okresnému súdu vyjadrenie k žalobe a vojenská akadémia predložila okresnému súdu 3. septembra 1998 požadovanú informáciu.

Na pojednávaní konanom 7. septembra 1998 (neprítomní sťažovateľ a žalovaný) bol súd oboznámený s výpoveďou sťažovateľa z jeho výsluchu konaného 12. augusta 1998. Po prednesoch žalujúcej strany bolo pojednávanie odročené na 5. október 1998.

Okresný súd 15. septembra 1998 požiadal Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) o podanie informácie o priemernom zárobku pracovníkov v profesii sťažovateľa.

Pojednávanie konané 5. októbra 1998 (prítomní sťažovateľ, jeho právna zástupkyňa a žalovaná) bolo odročené na 4. november 1998. Okresný súd urgoval ministerstvo podať požadované informácie. Toto pojednávanie bolo z dôvodu neprítomnosti účastníkov odročené na neurčito.

Okresný súd 8. januára 1999 urgoval podanie informácie od ministerstva (informácia bola podaná okresnému súdu 8. februára 1999).

Sťažovateľ podaním doručeným okresnému súdu 12. februára 1999 vykonal „*upresnenie výšky jednotlivých zárobkov*“.

Právna zástupkyňa žalobcov 18. októbra 1999 urgovala pokračovanie v konaní.

Okresný súd 10. januára 2000 stanovil termín pojednávania na 1. február 2000 a žalovaným zaslal na vyjadrenie upravený návrh žaloby.

Na pojednávaní konanom 1. februára 2000 (za neprítomnosti sťažovateľa z dôvodu jeho imobility spôsobenej ťažkým zdravotným postihnutím) sa k predmetu veci vyjadrili účastníci konania. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom presného vyčíslenia škody žalobcami a oznámenia výšky plnenia žalovanou v rámci zákonného poistenia žalovaného.

Žalovaná 25. februára 2000 oznámila okresnému súdu svoje stanovisko k žalobe. Žiadala žalobu zamietnuť v dôsledku už ňou poskytnutého, resp. v súčasnosti poskytovaného poistného plnenia.

Sťažovateľ podaním doručeným okresnému súdu 25. februára 2000 zmenil v petite žaloby výšku náhrady škody. Predmetné podanie bolo doručené žalovaným na vyjadrenie (žalovaná 9. mája 2000 podala okresnému súdu svoje vyjadrenie z 22. februára 2000; žalovaný 12. mája 2000 oznámil, že „*sa za mňa vyjadrí Slovenská poisťovňa*“).

Žalobcovia 4. septembra 2000 urgovali určenie termínu pojednávania.

Okresný súd 12. októbra 2000 stanovil termín pojednávania na 9. november 2000.

Žalobcovia 31. októbra 2000 zaslali okresnému súdu ním požadované doklady, vyjadrenie k stanovisku žalovanej a zmenili petit žaloby v nadväznosti na zvýšenie sociálnych dávok priznaných žalobkyni.

Pojednávanie konané 9. novembra 2000 bolo z dôvodu neprítomnosti žalovanej strany odročené na 7. december 2000.

Žalovaná sa podaním doručeným okresnému súdu 17. novembra 2000 vyjadrila „*k zmene žalobného návrhu*“. Z dôvodu, že náklady matky sťažovateľa sú „*pokryté dávkami zo sociálneho zabezpečenia*“, navrhla žalobu zamietnuť „*v celom rozsahu*“.

Pojednávanie konané 7. decembra 2000 (neprítomný sťažovateľ) bolo po prednesoch účastníkov konania odročené na 18. január 2001, kým okresný súd zistí relevantné skutočnosti na Okresnom úrade v H., odbore sociálnych vecí (ďalej len „okresný úrad“). Okresný úrad o požadovanom informoval okresný súd 8. januára 2001.

Na pojednávaní konanom 18. januára 2001 (za neprítomnosti sťažovateľa) bol po prednesoch účastníkov konania vyhlásený rozsudok, ktorým bolo konanie v časti o náhrade straty na zárobku sťažovateľovi zastavené a žaloba v ostatnej časti zamietnutá. Právo na náhradu trov konania žalovaným nebolo priznané.

Rozsudok č. k. 17 C 160/97-115 bol doručený právnej zástupkyni žalobcov 23. apríla 2001 a žalovaným 23. apríla 2001 a 24. apríla 2001.

Žalobcovia 7. mája 2001 podali okresnému súdu odvolanie proti rozsudku. Vyjadrenie žalovaných k odvolaniam bolo doručené okresnému súdu 4. júna 2001.

Súdny spis bol 19. júna 2001 predložený Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“).

Krajský súd 30. októbra 2001 stanovil termín pojednávania na 20. november 2001.

Pojednávanie konané 20. novembra 2001 (sp. zn. 9 C 359/01) za neprítomnosti sťažovateľa bolo po prednesoch účastníkov konania odročené na 23. november 2001 [žalovaná 21. novembra 2001 predložila krajskému súdu ním požadovaný rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 Cz 12/91].

Na pojednávaní konanom 23. novembra 2001 bol rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zrušený a vec vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie.

Súdny spis bol vrátený okresnému súdu 17. decembra 2001 a druhostupňové rozhodnutie bolo účastníkom konania doručené 21. januára 2002.

Okresný súd 12. decembra 2002 (súdna kancelária expedovala 24. januára 2003) predvolal účastníkov konania na pojednávanie, termín ktorého stanovil na 4. február 2003.

Žalobcovia podaním z 1. februára 2003 upravili petit žaloby.

Pojednávanie konané 4. februára 2003 (neprítomný sťažovateľ) bolo po prednesoch účastníkov konania odročené na 20. marec 2003 za účelom zistenia ďalších relevantných skutočností od žalovanej a okresného úradu.

Pojednávanie konané 20. marca 2003 (neprítomný sťažovateľ) bolo po prednesoch účastníkov odročené na 29. apríl 2003, dokedy žalobcovia upresnia svoje finančné nároky (požadované bolo predložené okresnému súdu 8. apríla 2003).

Na pojednávaní konanom 29. apríla 2003 (neprítomný sťažovateľ) bola pripustená zmena petitu žaloby a po prednesoch účastníkov okresný súd rozsudkom uložil žalovanému zaplatiť sťažovateľovi sumu 308 542 Sk „*titulom nákladov spojených so zabezpečením ošetrovateľa*“ a „*súdny poplatok z návrhu v sume 12 340 Sk*“. Vo zvyšnej časti žalobu sťažovateľa zamietol.

Rozsudok č. k. 17 C 160/97-193 bol doručený účastníkom konania v čase od 9. júna do 13. júna 2003.

Rozsudok napadla 24. júna 2003 odvolaním žalovaná, žalovaný 26. júna 2003 a žalobcovia 30. júna 2003.

Okresný súd 19. augusta 2003 zaslal účastníkom konania ich odvolanie na vzájomné zaujatie stanovísk a určil žalovaným súdny poplatok za odvolanie.

Súdny spis bol 20. októbra 2003 predložený krajskému súdu.

Krajský súd 6. februára 2004 vrátil súdny spis okresnému súdu ako „*predčasne predložený*“, lebo „*súd prvého stupňa opomenul rozhodnúť o náhrade trov konania*“.

Okresný súd doplnujúcim rozsudkom č. k. 17 C 160/97-223 z 19. februára 2004 nepriznal sťažovateľovi a žalovanej trovy konania. Rozsudok bol doručený účastníkom 4. marca a 5. marca 2003.

Súdny spis bol predložený krajskému súdu 26. apríla 2004.

Krajský súd 3. júna 2004 stanovil termín pojednávania na 29. jún 2004.

Na pojednávaní konanom 29. júna 2004 (za neprítomnosti sťažovateľa a žalovanej) krajský súd nepripustil zmenu petitu žaloby predloženú v odvolaní žalobcov a rozsudkom č. k. 9 Co 95/04-247 rozhodol:

„Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v zamietajúcej časti potvrdzuje, vo zvyšku napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa mení tak, že návrh navrhovateľov v I. a v II. rade zamietá.

Odvolací súd odvolanie odporcu v II. rade odmieta.

Odporcom v I. a v II. rade sa nepriznáva náhrada tohto konania.“

Súdny spis bol vrátený okresnému súdu 13. júla 2004 a rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 11. augusta 2004.

Žalobcovia 6. septembra 2004 predložili okresnému súdu dovolanie na najvyšší súd *„proti rozsudku krajského súdu zo dňa 29. júna 2004 č. k. 9 Co 95/94“*.

Okresný súd uznesením zo 14. septembra 2004 vyzval žalobcov, aby v lehote 10 dní svoje dovolanie doplnili o jeho dôvody (doplnenie dovolania bolo predložené okresnému súdu 5. októbra 2004 a upresnené 24. novembra 2004).

Okresný súd 8. októbra 2004 zaslal dovolanie žalovaným na vyjadrenie (žalovaná doručila svoje stanovisko 8. novembra 2004).

Súdny spis s dovolaním bol doručený najvyššiemu súdu 10. decembra 2004.

Okresnému súdu bol 11. októbra 2005 doručený rozsudok najvyššieho súdu č. k. 2 Cdo 267/04-269 z 31. augusta 2005, ktorý rozhodol tak, že:

„Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 29. júna 2004 sp. zn. 9 Co 95/04 vo výroku, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v jeho vyhovujúcej časti zmenil tak, že návrh žalobcov 1/ a 2/ zamietol a sním súvisiaci výrok o trovách konania zrušuje a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Dovolanie žalobcov smerujúce proti výroku, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v zamietajúcej časti potvrdil, odmieta.“

Okresný súd 13. októbra 2005 predložil súdny spis krajskému súdu (lebo mu bol údajne zaslaný „omylom“).

Krajský súd 21. novembra 2005 vrátil súdny spis okresnému súdu bez meritórneho rozhodnutia, lebo:

„Dovolacie konanie vo veci začalo dňa 6. 09. 2004.

S poukazom na ustan. § 3721 ods. 2 O. s. p. začaté konania o odvolaní a dovolaní, o ktorých odvolací súd alebo dovolací súd nerozhodol do 31. augusta 2005, sa dokončia podľa práva platného do 31. augusta 2005.

Z uvedenej dikcie zákona vyplýva, že v predloženej veci je súd prvého stupňa povinný postupovať podľa Občianskeho súdneho poriadku platného do 31. augusta 2005 a vykonať potrebné úkony pred predložením veci odvolaciemu súdu.

Vec nebola Najvyšším súdom SR predložená Okresnému súdu v Trnave omylom, ale v súlade so zákonom.“

Žalobkyňa 23. novembra 2005 nahliadla do súdneho spisu.

Okresný súd doručil rozhodnutie najvyššieho súdu účastníkom 7. a 10. decembra 2005.

Okresný súd doručil súdny spis 12. januára 2006 krajskému súdu.

Krajský súd 5. mája 2006 stanovil termín pojednávania na 23. máj 2006.

Žalobcovia 17. mája 2006 zmenili „žalobný návrh“.

Krajský súd na pojednávaní konanom 23. mája 2006 (neprítomný sťažovateľ) nepripustil „zmenu žalobného návrhu navrhovateľov“ a po prednesoch účastníkov vyhlásil tento rozsudok:

„Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s doplňujúcim rozsudkom zo dňa 19. 2. 2004 v napadnutej časti uloženia povinnosti odporcovi v 1. rade zaplatiť navrhovateľovi v 1. rade sumu 308.542,- Sk m e n í tak, že návrh navrhovateľa v 1. rade tejto časti z a m i e t a .

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v časti povinnosti odporcu v 1. rade zaplatiť na účet Okresného súdu Trnava súdny poplatok z návrhu v sume 12.340,- Sk z r u š u j e .

Odporcom v 1. a 2. rade sa n e p r i z n á v a náhrada trov tohto konania.“

Súdny spis bol 2. júna 2006 vrátený okresnému súdu.

B

1. Na sťažovateľovu sťažnosť na prietahy v konaní predseda okresného súdu v odpovedi č. k. Spr. 1629/99 z 25. marca 1999 uviedol: „Na Vaše podanie zo dňa 15. 3. 1999 vo veci tunajšieho súdu 17C 160/97 oznamujem, že sudca JUDr. B. s najväčšou pravdepodobnosťou bude zvolený za sudcu Okresného súdu Piešťany, a preto v súčasnom období nevytyčuje ďalšie veci. Do konca apríla 1999 má byť doriešené personálne

posilnenie tunajšieho súdu. Do tohto termínu z objektívnych dôvodov nemôžem zabezpečiť pridelenie predmetnej veci inému sudcovi.“

2. Na ďalšiu sťažovateľovu sťažnosť na prietahy v konaní predseda okresného súdu v odpovedi č. k. Spr. 1502/00 z 13. januára 2000 uviedol: *„Ministerstvo spravodlivosti SR postúpilo dňa 27. 12. 1999 Vašu sťažnosť zo dňa 16. 12. 1999 tunajšiemu súdu na priame vybavenie.*

Po preskúmaní obsahu spisu som zistil, že Vaša sťažnosť na nedostatočnú plynulosť konania vo veci 17C 160/97 je v podstate opodstatnená, je však zapríčinená aj objektívnymi skutočnosťami a to nedostatočným počtom sudcov na tunajšom súde.

Sudkyňa JUDr. M. Ď. vytýčila dňa 10. 1. 2000 termín pojednávania na deň 1. 2. 2000 o 9.00 hod.

Plynulosť konania v jeho ďalšom priebehu budem sledovať až do ukončenia veci.“

3. V odpovedi č. k. Spr. 1599/02 z 24. januára 2003 na sťažovateľovu sťažnosť zo 6. novembra 2002 podpredsedníčka okresného súdu okrem iného uviedla: *„... Vzhľadom na veľké množstvo starých neskončených vecí v odd. 17 u JUDr. Ď. nebolo možné plynulejšie konanie vo veci. T. č. sudkyňa vytýčila pojednávanie vo veci na deň 4. 2. 2003, ktorý sa doručuje osobitne Vašej zástupkyňi. Pre úplnosť uvádzam, že termín pojednávania je určený na deň 4. 2. 2003 o 13.00 h. č. dv. 21.*

Vašu sťažnosť považujem za čiastočne odôvodnenú s ohľadom na personálne obsadenie tun. súdu a veľký počet neskončených vecí v odd. 17C.

Priebeh konania budem naďalej sledovať v pravidelných intervaloch, aby sa predišlo ďalším prietahom v konaní.“

III.

1. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 160/97 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého *„Každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných prietahov (...)“*, resp. práva zaručeného v čl. 6 ods. 1

dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola (...) v primeranej lehote prejednaná (...) súdom (...), ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...)“.

2. Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr. 345/06 zo 6. júna 2006 podala chronologický prehľad procesných úkonov súdu a k predmetu sťažnosti uviedla: „(...) Z vyššie uvedenej chronológie úkonov vo veci je zrejmé, že úkony boli vykonané priebežne s ohľadom na ďalšie množstvo vybavovaných vecí, problémom, ktorý mal vplyv na dĺžku konania, bola skutočnosť, že boli opakovane predvolávaní účastníci konania na súdne pojednávania, keďže sa nedostavovali, žalobca v 1. rade, žalovaní v 1. a 2. rade, nešlo o subjektívne prietahy zo strany súdu vo veci. (...)“

3. Sťažovateľ v stanovisku z 28. júna 2006 prostredníctvom svojho právneho zástupcu k vyjadreniu okresného súdu uviedol: «(...) Z obsahu tohto vyjadrenia vyplýva, že okresný súd v zásade akceptuje fakt, že v predmetnom súdnom konaní došlo k prietahom, podľa jeho stanoviska však dôvodom prietahov neboli okolnosti na strane súdu, ale subjektívne okolnosti na strane účastníkov konania, osobitne nedostavovanie sa na pojednávania. K tejto argumentácii považujem za potrebné uviesť, že ja ako zdravotne postihnutý – imobilný človek nie som schopný bez problémov dostavovať sa na úkony súdu (okrem iného okresný súd až donedávna nemal bezbariérový prístup), resp. je to pre mňa fyzicky značne náročné. Svoje stanoviská som zasielal súdu písomne, okrem toho v potrebnom rozsahu som bol ako účastník konania vypočutý osobne v mieste svojho bydliska dňa 12. 08. 1998. Moja matka ako navrhovateľka v II. rade sa pojednávaniu zúčastňovala a nie je možné tvrdiť, že jej správaním a nedostavovaním sa na pojednávania boli tiež zapríčinené prietahy. Ostatne súd ako orgán štátu vybavený príslušnými právomocami má efektívne procesné prostriedky, ktorými môže zabezpečiť účasť účastníkov na pojednávaní, aby toto nebolo príčinou prietahov.

Naviac zo samotného vyjadrenia okresného súdu vyplývajú skutočnosti, ktoré objektívne prispeli k predlžovaniu konania; napríklad vrátenie spisu krajským súdom dňa 6. 2. 2004 ako predčasne predložený, potreba vydania doplnacieho rozsudku vo veci dňa 19. 2. 2004, opätovné vrátenie spisu krajským súdom dňa 21. 11. 2005 ako predčasne

predložený. Aj niektoré ďalšie skutočnosti možno pripísať na vrub okresnému súdu, napriek skutočnosti, že sú ľudsky pochopiteľné (arg. vo vyjadrení „... z dôvodu práceneschopnosti sudkyne bolo pojednávanie odročené na neurčito ...“, „... ďalšie množstvo vybavovaných vecí ...“). V tejto súvislosti poukazujem i na odpovede predsedu (predsedkyne) okresného súdu, v ktorých akceptujú, že moja sťažnosť je „v podstate opodstatnená“ (odpoveď súdu zo dňa 13. 1. 2000, resp. „čiastočne odôvodnená“ (odpoveď zo dňa 24. 1. 2003).

Opakovane chcem uviesť, že podľa môjho názoru rozhodovanie o nárokoch na náhradu škody vzniknutej v súvislosti s poškodením zdravia si zasluhuje osobitnú pozornosť a urýchlené konanie zo strany súdov, keďže rozhodnutie vo veci má pre poškodeného častokrát nielen význam finančný, ale tiež morálny, osobitne keď je následok škody ako v mojom prípade trvalá invalidita v mladosti.

Keďže teda z obsahu vyjadrenia okresného súdu nevyplývajú také skutočnosti, ktoré by podstatným spôsobom spochybňovali alebo vyvracali moje tvrdenia, navrhujem, aby Ústavný súd SR rozhodol tak, že mojej sťažnosti vyhovie. (...)»

4. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Judikatúra ESLP a ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

4.1 Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom posúdenia je konanie o náhrade škody (o náhrade nákladov spojených s liečením), ktoré sa začalo 31. júla 1997 a bolo meritórne rozhodnuté rozsudkom krajského súdu z 29. júna 2004. V posudzovanej veci ústavný súd prihliadol na skutočnosť, že rozhodnutie predmetnej veci malo pre sťažovateľa osobitný význam.

4.2 Pokiaľ ide o kritérium „zložitosť vecí“, ústavný súd bral do úvahy aj v posudzovanom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97 a iné) relevantnú pre rozhodnutie. Na základe týchto hľadísk predmetné konanie nehodnotil ako právne a ani skutkovo zložité, ktorého doterajšia dĺžka by bola výlučne (zásadne) závislá od zložitosti veci, hoci procesné aktivity sťažovateľa (viacnásobné úpravy petitu žaloby), zisťovanie relevantných skutočností na vojenskej akadémii a sociálnych úradoch, ako aj viacnásobné odvolacie konanie mali určitý, avšak nie rozhodujúci vplyv na namietanú dĺžku konania pred okresným súdom.

4.3 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu takú okolnosť, ktorá by mohla byť osobitne zohľadnená v neprospech sťažovateľa pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom.

4.4 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné priet'ahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu vrátane významu predmetného konania pre jeho účastníkov.

Ústavný súd predovšetkým zdôrazňuje, že sťažovateľ namietal zdĺhavosť konania (priet'ahy v konaní) spôsobeného postupom okresného súdu v posudzovanej veci. Dĺžka konania pred odvolacím súdom prípadne dovolacím súdom nebola sťažovateľom napadnutá. Z uvedeného dôvodu sa ústavný súd zaoberal len tým úsekom konania, ktorý prebiehal pred okresným súdom, t. j. obdobím od nápadu veci 31. júla 1997 do predloženia súdneho spisu odvolaciemu súdu 26. apríla 2004. Po tomto období už konanie v zásade prebiehalo len na odvolacom, resp. dovolacom súde.

Z vykonaného prehľadu úkonov okresného súdu (pozri bod II. A odôvodnenia) vyplýva, že okresný súd vo veci meritórne rozhodol rozsudkami z 18. apríla 2001 a 29. apríla 2003 a súdny spis predložil odvolaciemu súdu 26. apríla 2004.

Na základe vyhodnotenia postupu okresného súdu vyplývajúceho zo súdneho spisu sp. zn. 17 C 160/97 v posudzovanom období ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol:

- od 4. novembra 1998 (pojednávanie) do 4. februára 2000 (pojednávanie), t. j. v trvaní takmer 16 mesiacov,
- od 9. mája 2000 (vyjadrenie žalovanej) do 9. novembra 2000 (pojednávanie), t. j. takmer 6 mesiacov,
- od 17. decembra 2001 (vrátenie veci z krajského súdu) do 4. februára 2003 (pojednávanie), t. j. v trvaní vyše 13 mesiacov,
- od 20. októbra 2003 (predloženie veci krajskému súdu) do 26. apríla 2004 (opätovné predloženie veci krajskému súdu), t. j. v trvaní vyše 6 mesiacov,

teda v období trvajúcim spolu vyše 41 mesiacov (t. j. tri roky a päť mesiacov) bez akýchkoľvek zákonných dôvodov nečinný a za toto obdobie neboli vykonané vo veci žiadne úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ počas súdneho konania nachádzal. Vzhľadom na uvedenú nečinnosť okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v konaní došlo k prieťahom, ktoré neboli spôsobené zložitou vecou ani správaním účastníkov konania, ale postupom okresného súdu.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

5. Vzhľadom na skutočnosť, že v súčasnosti už neprebíha konanie pred okresným súdom, ústavný súd o návrhu sťažovateľa na príkazanie okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov nepovažoval za potrebné (dôvodné) rozhodnúť.

6. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie (čl. 127 ods. 2 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

6.1 Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 150 000 Sk z dôvodu: „(...) Stav právnej neistoty, v ktorom sa ja a moja matka nachádzame preto, že príslušný súd v našej veci stále koná, trvá už od roku 1997, t. j. viac ako 8 rokov. Vzhľadom na to by bolo nespravodlivé a v rozpore s dobrými mravmi, aby bolo po takom dlhom období porušovania mojich základných ústavných práv iba skonštatované ich porušenie a prikázané súdu konať vo veci.

Osobitne je v mojom prípade potrebné prihliadnúť i na môj ťažký zdravotný stav, keď som bol tesne po dosiahnutí plnoletosti fakticky vylúčený zo spoločenského života a do konca svojho života budem odkázaný na pomoc iných ľudí a finančne závislý od iných subjektov.“

6.2 Vzhľadom na okolnosti danej veci (najmä na jej predmet a význam pre sťažovateľa) ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a prikázanie vo veci konať bez zbytočných prietáhov nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa (pozri body 4.1 až 4.4 tejto časti), ako aj na predmet konania považuje za primerané v sume 60 000 Sk.

6.3 Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

7. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom. Advokát vykonal tri úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, písomné podanie (sťažnosť) z 21. novembra 2005 a stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 28. júna 2006. Odmena za jeden úkon právnych služieb vykonaný v roku 2005 (v zmysle § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, t. j. 1/6 z výpočtového základu 15 008 Sk) je 2 501 Sk, čo predstavuje spolu s režijným paušálom 150 Sk sumu 2 651 Sk. Odmena advokátovi za poskytnuté právne služby v konaní pred ústavným súdom predstavuje za úkony v roku 2005 spolu sumu (za dva úkony právnych služieb) 5 302 Sk. Za úkon právnych služieb vykonaný v roku 2006 (výpočtový základ 16 381 Sk a paušál 164 Sk) predstavuje odmena advokáta spolu sumu 2 894 Sk (t. j. 2 730 Sk plus 164 Sk). Odmena advokátovi za tri úkony právnych služieb v konaní pred ústavným súdom predstavuje spolu sumu 8 196 Sk.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

8. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. augusta 2006

